

TIINA PUUMALAINEN – HANNA SUUTELA

Kurjet

**OPPI-
MATERIAALI**
perusopetukseen
ja toiselle
asteelle

KUVA MITRO HÄRKÖNEN / GRAFIikka ELINA VILPAKKA

OPETUSMATERIAALIT 2024

KANSALLISTEATTERI
Yleisötyö

Kurjet

Tehtäväpaketti

Esitykseen liittyvän oppimateriaalin on laatinut äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja **Salla Seuri**. Tehtäviä voi vapaasti valikoida ja soveltaa. Oppimateriaali jakautuu kahteen osaan: tehtävät ennen esityksen katsomista ja tehtävät esityksen katsomisen jälkeen.

Taustatietoa näytelmästä ja Kansallisteatterista

Tiina Puumalaisen ohjaama *Kurjet* kertoo kirjailijasisaruksista Helmi Krohnista, Aino Kallaksesta ja Aune Krohnista. Näytelmä sijoittuu 1930-luvun Suomeen, missä lahjakkaat siskokset elättävät itsensä kirjoittamalla, kääntämällä ja toimittamalla muiden tekstejä. Kirjoittamisen vimma ja voima ovatkin yksi näytelmän keskeisistä teemoista, mutta sen ohella katsoja pääsee seuraamaan Krohnin suvun värikkäitä vaihteita, kirjoittaville naisille elintärkeää tasa-arvon tavoittelua ja Krohneille tärkeää sivistyksen vaalimista. Kolmen päähenkilön ja heidän perheensä kautta avautuu ikkuna nuoren valtion kulttuurihistoriaan, tiede-elämään ja politiikkaankin.

Kurjet-näytelmän kantaesitys oli 14.2.2024 Kansallisteatterin Pienellä näyttämöllä. Ohjaaja Tiina Puumalainen on käsikirjoittanut näytelmän yhdessä **Hanna Suutelan** kanssa. Esityksen on lavastanut **Teppo Järvinen**. Puumalaisen ja Järvisen perustama The Wild Company -teatterikollektiivi tunnetaan kokonaisvaltaisesta näyttämöestetiikastaan, joka näkyy myös tässä teoksessa.

Kansallisteatteri on vanhin suomenkielinen teatteri. Se perustettiin vuonna 1872, jolloin sen nimi oli Suomalainen Teatteri. Nimi vaihtui Suomen Kansallisteatteriksi vuonna 1902. Kansallisteatterin Pieni näyttämö valmistui vuonna 1954 suunnittelijoinaan **Heikki ja Kaija Siren**. Pieni näyttämö sijaitsee Kaisaniemenpuiston puolella Bergbominkujalla, ja sen katsomossa on 291 istumapaikkaa.

Esityksen kesto on 2 h 35 min sisältäen väliajan.

Ennen esitystä

1) Ennakkotietoja

Mitä nämä asiat tuovat mieleenne?

sivistys	kirjailijatar	raittiusyhdistys
kansanrunous	kansanvalistus	hovileipuri
musteenkuivain	naisyhdistys	tyttökoulu
Sudenmorsian	äitipuoli	Eino Leino
spiritismi	Aino Kallas	
virsi	sukukartano	

2) Selvitä, keitä näytelmän hahmot olivat tosielämässä

Tutustukaa näytelmän päähenkilöiden esikuvina oleviin historiallisiin sisaruksiin.

Lukekaa oheinen teksti:

Krohnin sisarukset syntyivät kansanrunouden tutkijan Julius Krohnin kulttuurikodin lapsiksi. Siskoksista vanhin, Helmi Krohn, syntyi aikuiseksi eläneiden veljiensä Kaarlen ja Ilmarin tavoin Juliuksen ensimmäisestä avioliitosta Emma Krohnin kanssa. Helmi teki monipuolisen kirjallisen uran kirjailijana, toimittajana ja kääntäjänä. Hän solmi avioliiton kielitieteilijän ja tulevan professorin ja poliitikon Emil Nestor Setälän kanssa, mutta erosi. Myöhemmin Helmi kiinnostui spiritismistä ja toimi myös meediona.

*Julius Krohnin kaksi nuorinta tytärtä, Aino ja Aune, syntyivät hänen toisesta avioliitostaan Minna Krohnin kanssa. Aino Kallas oli kansainvälisesti tunnettu kirjailija ja seurapiirirouva, joka asui muun muassa Lontoossa, missä hänen puolisonsa työskenteli Viron suur-lähettiläänä. Aino julkaisi laajan kaunokirjallisen tuotannon. Hänen tunnetuin teoksensa on *Sudenmorsian* (1928).*

Aune Krohn viihtyi kirkon piirissä ja käänsi ja kirjoitti lähinnä uskonnollisia tekstejä. Hän on esimerkiksi kääntänyt suomeksi paljon virsiä. Aune vietti ison osan aikuiselämästään hoitaen siskosten masennusta sairastanutta äitiä.

Vastatkaa sitten kysymyksiin:

- Onko sisarusten kuvauksissa jotain yllättävää? Mitä?
- Minkälaisiksi arvelette sisarusten väliset suhteet esittelyn perusteella?
- Kuka henkilöistä kiinnostaa teitä eniten? Miksi?

3) Minun tarinani

Me ihmiset rakennamme identiteettiämme muistelemalla joitain tapahtumia usein tai kertomalla niistä yhä uudelleen ja uudelleen. Kirjoita viisi minuuttia jostain lapsuusmuistostasi tai muusta sinulle tärkeästä asiasta. Tarina voi olla esimerkiksi perheessäsi, suvussasi tai kaveripiirissäsi usein muisteltu asia tai se voi olla asia, jonka vain sinä tiedät. Voit värittää tarinaa; sen ei tarvitse olla sanasta sanaan totta.

Aloita: *Kun olin...*

Lukekaa tarinoita toisillenne.

4) Ohjaajan haastattelu

Katsokaa ohjaaja Tiina Puumalaisen haastattelu Kansallisteatterin sivulla: kansallisteatteri.fi/ohjelmisto/virta/kolme-kysymysta-ohjaajalle-tiina-puumalainen-ja-kurjet

Vastaa kysymyksiin:

- Mikä on näytelmän alkutilanne?
- Mistä näytelmä kertoo perheen lisäksi?
- Miten naisten asema liittyy näytelmään?
- Mitä nykyäänkin ajankohtaisia teemoja 1930-luvulle sijoittuva näytelmä käsittelee? (6:35 asti)
- Kenelle Tiina Puumalainen suosittelee *Kurjet*-näytelmän katsomista?

5) Valmistaudutaan teatteriin

- Miten teatteriesitys eroaa elokuvanäytöksestä?
- Mitä ammattilaisia esityksen valmistamiseen on tarvittu?
- Mihin kaikkiin asioihin teatteriesitystä katsoessa voi kiinnittää huomiota?
- Onko teatterissa mitään sääntöjä katsojan näkökulmasta?

Teatterissa olemisen pelisäännöt eli [teatterietiketti \(pdf\)](#)
Kansallisteatterin [turvallisemman tilan periaatteet \(pdf\)](#)

6) Lisätehtävä

Näytelmän päähenkilöt ovat oikeasti eläneitä ja julkaisseita kirjailijoita. Yksi heistä on Aino Kallas. Tutustu Aino Kallaksen 19-vuotiaana julkaisemaan esikoiskokoelmaan *Lauluja ja ballaadeja* gutenberg.org/ebooks/72691 tai lue hänen romaaninsa *Sudenmorsian*.

7) Lisätietoa

Kansallisteatterin sivuilla voit katsoa teemakeskustelun, jossa näytelmän tekijät kertovat näytelmän taustoista, Krohnin suvusta ja kirjailijasisarusten elämästä.
kansallisteatteri.fi/ohjelmisto/virta/teemakeskustelu-kurjet

Halutessanne voitte lukea Kansallisteatterin sivuilta Maarit Leskelä-Kärjen kirjoittaman artikkelin *”Ei päivää ilman piirtoa” – Krohnin kolme kirjoittavaa sisarta*, joka kertoo näytelmän roolihahmojen tosielämän esikuvien elämästä.
www.kansallisteatteri.fi/tietoa-meista/artikkelit/ei-paivaa-ilman-piirtoa-krohnin-kolme-kirjoittavaa-sisarta

Esityksen jälkeen

1) Tunnelmat teatterikokemuksen jälkeen

Käykää fiiliskierros: kuvailkaa näytelmää yhdellä adjektiivilla.

2) Teatterikokemuksen muistelua

Muodostakaa kolmen hengen ryhmät. Jokainen ryhmä valitsee kohtauksen, joka näytelmästä jäi parhaiten mieleen, ja muodostaa kohtauksesta still-kuvan. Still-kuvassa henkilöt ovat pysähtyneinä paikoillaan puhumatta. Muut arvaavat, mikä kohtaus on kyseessä. Jos yleisö ei arvaa, voi joku yleisöstä käydä koskettamassa jotain still-kuvan esittäjiä, jolloin hän sanoo repliikin, jonka hänen esittämänsä hahmo sanoo tai ajattelee kohtauksessa.

Jos haluatte kerrata, kuka näytelmän päähenkilöistä oli kukin, lukekaa teksti ennako-tehtävästä 2.

KUVA TEPPO JÄRVINEN

3) Näytelmän pohdintaa

Pohtikaa *Kurjet*-näytelmää seuraavien kysymysten avulla:

Näytelmän kerronta ja näyttämöllepano:

- Näytelmän alku- ja loppukohtaus tapahtuvat Ilmarin kotona samassa tilanteessa. Minkälaisia aikatasoja näiden kahden kohtauksen välissä on? Voitte piirtää aikajanan, jolle merkitsette hypyt ajassa.
- Miten toiminta ja lavastus näyttämöllä muuttui, kun alettiin kertoa Krohnin suvun tarinoita? Miksi muutos tapahtui?
- Mitä pöytiä näytelmässä oli ja mitä merkityksiä pöytiin liittyi?

Roolihahmot:

- Keitä lavalla olevat roolihahmot ovat?
- Millainen suhde heillä on toisiinsa?
- Missä he ovat hyviä?
- Mistä roolihahmot olivat samaa mieltä tai tekivät yhteistyötä?
- Mistä asioista roolihahmot olivat eri mieltä tai vastustivat toisiaan?
- Mikä hahmojen välisissä suhteissa muuttuu?

Näytelmän sisältö ja tulkinta:

- Miten näytelmässä rikotaan sen tapahtuma-ajan (1930-luku) yhteiskunnallisia normeja?
- Minkälaisia intertekstuaalisia viittauksia eli viittauksia muihin teoksiin tai muualle kulttuuriin tunnistatte näytelmästä?
- Mitä näytelmä kertoo 1930-luvun sivistyneistön elämästä ja ammateista?
- Mikä merkitys tarinoilla on näytelmässä?
- Mikä näytelmän teema on?
- Onko näytelmän sisältö faktaa vai fiktiota?

Vinkki opettajalle! Listalta voi poimia kysymyksiä myös learning cafe -tuokiota varten. Valitse seitsemän kysymystä, jotka kirjoitat suurille paperiarkeille (A3). Jaa osallistujat seitsemään ryhmään ja anna jokaiselle ryhmälle yksi paperi. Anna jokaisen ryhmän pohtia kysymystään viisi minuuttia ja pyydä kirjaamaan vastauksia kysymyksiin viiden minuutin ajan. Pyydä ryhmiä sitten vaihtamaan paikkoja ja jatkamaan edellisen ryhmän aloittamaa pohdintaa viiden minuutin ajan vastauksia kirjaten. Jatkakaa, kunnes kaikki ryhmät ovat käyneet kaikilla pisteillä. Purkakaa lopuksi yhdessä keskustellen papereille syntyneet ajatukset.

4) Näytelmän hahmot "kuumassa tuolissa"

Valitkaa keskuudestanne kolme hahmoa, joista yksi esittää Helmi Krohnia, yksi Aino Kallasta ja yksi Aune Krohnia. Voitte sopia jostain tietystä asusteesta tai rekvisiitasta, jonka pukiessaan tai johon tarttuessaan näyttelijä muuttuu roolihahmokseen. Sopikaa, missä on lava ja asettakaa lavalle tuoli. Asettukaa yleisöksi. Antakaa roolihahmoille 3 minuuttia aikaa valmistautua rooliinsa. Jokainen katsoja suunnittelee kolmen minuutin aikana ainakin yhden kysymyksen jokaiselle roolihahmolle. Tehkää avoimia kysymyksiä eli kysymyksiä, joihin ei voi vastata kyllä tai ei. Haastatelkaa sitten yksitellen jokaista henkilöahmoa.

Esim.

- Aune, miksi pidät virsien kääntämisestä?
- Aino, miksi kerroit miehellesi suhteestasi toiseen mieheen?
- Helmi, miten uskalsit ottaa avioeron, vaikka se ei varmastikaan ollut ajan tapojen mukaista?

Huom! Kysykää vain kysymyksiä, joihin henkilöahmot voivat vastata näytelmän tapahtumien perusteella joko suoraan tai päättelämällä tai tulkitsemalla näytelmässä tapahtunutta.

5) Aihetta analyysiin

Alla näet *Kurjet*-näytelmästä poimittuja repliikkejä, jotka käsittelevät kirjoittamista. Lukekaa repliikit eläytyen yksi kerrallaan ja pohtikaa, mitä repliikillä tarkoitetaan tai mihin sillä viitataan. Repliikit eivät ole samasta kohtauksesta.

A) Hilja: *Voi vallan hyvin kysyä, onko lähimmistä kirjoittaminen sitä suurinta rakkautta vai onko se oikeutettua kenenkään näkökulmasta.*

B) Aino: *Eikö naisia edes postuumisti välillä voisi tarkastella oikeina, elävinä ihmisinä, joilla on kaikenlaisia tunteita, haluja ja tarpeita?*

C) Helmi: *Kirjoittaminen on noiduttua työtä - niin kuin sadun urakka, joka ei koskaan tule valmiiksi. Teksti kyllä toteutuu, tänään tämä, huomenna toinen, mutta kirjoittaminen on aina kesken.*

D) Aino: *Se luonnetta kasvattava moraalii, jota niin moni kirjallisuudelta odottaa, sisältää ainakin minun kokemukseni mukaan aika usein vaatimuksen valehdella. Tai ainakin vaieta.*

E) Helmi: *Ne sanoivat: noista asioista ei kirjoiteta. Jotkut sanoivat: tuolla tavalla ei kirjoiteta. Mutta kukaan ei sanonut: ei se tuolta tunnu, ei noin käy koskaan kenellekään. Ja siitä minä tiesin, että olin oikeassa.*

F) Setälä: *Siitähän teidän luovuutenne syntyy! Alinomaisesta vertailusta, satuilusta, kilpailemisesta, muistelusta, varioinnista, kireistä sukukutsuista - .*

6) Minä, teatterikatsoja

- Millaisia tunteita sinussa heräsi esityksen aikana?
- Entä millä mielellä lähdit teatterista kotiin?
- Oliko jokin näytelmän aihe tai teema sinusta erityisen mieleenpainuva?
- Yllättikö näytelmä jossain kohdassa? Missä?
- Kenelle suosittelisit esitystä? Millä sanoin?
- Opitko jotain uutta esimerkiksi kulttuurihistoriasta, teatterista tai itsestäsi katsojana?
- Anna arvosana koko teatterielämykselle.
- Anna aplodit ahkerasta analysoinnista itsellesi!